

ΗΡΟΚΛΗΣ ΒΑΣΙΛΔΗΣ

Ὁ ἐπιφανὴς Ἡπειρώτης, οὗ τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν ἀνωτέρω, ἐγεννήθη τῇ 30 Μαρτίου 1819 ἐν Δελβινανείῳ τῆς Ἡπείρου ἐκ γονέων ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων. Ἐπὶ ὅλως ἐκτάκτῳ φιλομαθείᾳ ἐνωρί-
τατα διακρίθει ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐπεράτωσε τὰς
γυμνασιακὰς σπουδὰς του ὡς μαθητὴς τῆς τότε ἐν Ξηροκρήνῃ ἐδρευ-
ούσης Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐκπαίδευσις
καὶ εὐδοκίμησις αὐτοῦ εἰς τὰ γράμματα, ὥστε μόλις ἀποφοιτήσας
ταύτης διορίσθη ἐπὶ τινα χρόνον διευθυντὴς τῆς ἐν Μεγάλῃ Ρεύματι
ἐλληνικῆς σχολῆς. Ἐν τούτοις οἱ ἔφοροι τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους
Σχολῆς προμαντεύοντες τὸ μέγα τοῦ ἀνδρὸς φιλολογικὸν μέλλον
ἀπέστειλαν αὐτὸν πρὸς περαιτέρω σπουδὰς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις πα-
νεπιστήμιον. Ἀναγκασθεὶς ὅμως νὰ διακόψῃ τὰς ἐν αὐτῷ σπουδὰς
τοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου διορίσθη καθηγητὴς
τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῇ τοῦ Γένους Σχολῇ ἐν ἣ ἐξεπαί-
δεύθη. Τότε ἤρξατο τῆς συγγραφῆς τῶν σχολίων εἰς τὸν Δημοσθένην,
ὧν βραδύτερον ἐξεδόθησαν ὁ πρῶτος Φιλippiκὸς καὶ οἱ τρεῖς Ὀλυ-
νθιακοί. Ὁ Ἀσώπιος ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου
ἐπανειλημμένως ἔκαμιν ἐξόχως εὐρημον λόγον περὶ τοῦ ἔργου τοῦ
Βασιλάδου τὸ δὲ πανεπιστήμιον τῆς Δειψίας ἀπένευμεν αὐτῷ βραδύ-
τερον τὸ διδακτορικὸν δῖπλωμα τῆς φιλοσοφίας. Τῷ 1848 μετέβη
εἰς Παρίσιον, ὅπου παρέμεινεν ὁλόκληρον ἑπταετίαν. Ἐκεῖ ἐνέκυψεν
εἰς μελέτας ἱατρικὰς ἐγγράφει φοιτητὴς ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ,
ἀλλ' ἐκεῖ συγχρόνως ἀπώλεσεν ἐκ πυρκαϊᾶς πλεῖστα χειρόγραφα
τοῦ ἐν οἷς ἔτοιμα πρὸς ἔκδοσιν τὰ σχόλια εἰς τοὺς τέσσαρας Φιλip-
πικοὺς καὶ τὸν περὶ Στεφάνου. Ἐκ Παρισίων μεταβὰς εἰς Βερολί-
νον ὑπέστη τὰς ἐξετάσεις του καὶ ἔλαβε τὸ διδακτορικὸν δῖπλωμα
τοῦ ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ, ἀφοῦ ἐπὶ ἐν ἔτος ἀκόμη ἠκολούθησε τὰς
παραδόσεις τοῦ Virchow, τοῦ φυσιολόγου Müller, τοῦ χειρουργοῦ
Langenbeck καὶ ἄλλων. Ἐν ἔτος ἀφιέρωσεν εἶτα εἰς περιηγήσεις ἀνά
τὴν Εὐρώπην ἐπισκεπτόμενος τὰ νοσοκομεία ὁλοκλήρου τῆς Γερ-
μανίας τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, τῷ δὲ 1859 φέρων
δύο διπλώματα, τὸ τῆς ἱατρικῆς, καὶ τὸ τῆς φιλολογίας, ἀφίκετο
εἰς Ἀθήνας. Οἱ ἐνταῦθα φίλοι αὐτοῦ Φαρμακίδης, Ἀσώπιος, Φί-
λιππος Ἰωάννου κλπ. ἐζήτησαν τὸν διορισμὸν του ὡς καθηγητοῦ,
ὁ δὲ τότε ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Θ. Ζαΐμης προέβη εἰς τὸν διορι-
σμὸν του, ἀλλ' ὁ Βασιλάδης ἀπέκρουσε τὴν τιμὴν, ἄλλα ἐν νῷ ἔχων.
Μεταβὰς δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔδρασε τὸν αὐτόθι Ἑλληνικὸν

Φιλολογικὸν Σύλλογον, πρόδρομον ὧν τοῦ μετέπειτα καθ' ἅπασαν
τὴν Ἀνατολὴν συλλόγων, οἵτινες ἰδρύθησαν πάντες ὑπὸ τὴν αἰγίδα
τοῦ Βασιλάδου. Τῷ 1860 ὁ φίλος αὐτοῦ Ποιτῆς γενόμενος ὑπουρ-
γὸς τῆς Παιδείας ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς Ἀθήνας καὶ πάλιν ἐπέμεινε
παρακαλῶν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τὴν θέσιν καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστη-
μίῳ. Ἀλλ' ὁ Βασιλάδης τὸ δεύτερον ἀπέκρουσε τὴν τιμὴν προβάλλ-
ων νῦν εὐλογον δίκαιον τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρξάμενον ὑπ' αὐ-
τοῦ ἔργον τῆς ἐξαπλώσεως ἐν ταῖς δούλαις ἐπαρχίαις τῆς ἐλληνι-
κῆς παιδείας καὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν αὐταῖς. Εἰς
τὰ ἔργον δὲ τοῦτο ὁ Βασιλάδης ἀνεδείχθη ὑπέροχος μεταξὺ πάντων
τῶν πρωτεργατῶν τῆς ἐθνικῆς ἰδέας. Αὐτὸς ἐπέτυχεν ν' ἀνοίξωσιν οἱ
πλούσιοι ὁμογενεῖς ἡμῶν τὰ θαλάμιά των καὶ λαμβάνων διένει-
μεν ἀφειδῶς ἐξ αὐτῶν, ὅπου ἡ ἀνάγκη ἐκάλεε εἰς ἀρρωγίην. Εἰς αὐτὸν
ὀφείλεται ἡ ἔδρασις τοῦ Ἡπειρωτικοῦ καὶ Θρακικοῦ συλλόγου, τῆς
φιλεκπαιδευτικῆς τῶν Κυριῶν ἀδελφότητος, τοῦ Ζαππείου παρθενω-
γείου, τῶν Ζαριφείων ἐν Φιλippiνουπόλει καὶ τῶν Ζωγραφείων ἐν
Καστοριάῃ τῆς Ἡπείρου διδασκαλείων καὶ τῶν ἄλλων ἐκπαιδευ-
τηρίων καὶ συλλόγων. Ἀντεπροσώπευσε πλειστάκις τοὺς ἐν Κων-
σταντινουπόλει Ἕλληνας, τῷ 1861 διὰ νὰ συγχαρῇ τὴν Βασιλίσσαν
Ἀμαλίαν ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς ἐκ τοῦ κινδύνου, τῷ 1879 ἐν τῷ συνε-
δρίῳ τῶν συλλόγων, τῷ 1887 ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Βασι-
λέως Γεωργίου, πέρυσιν ἐπὶ τοῖς γάμοις τοῦ Διαδόχου καὶ ταυ-
ταῖς ἐν τῷ συναλθάντι ἐν Παρίσις συνέδριῳ τῆς μέσης καὶ κατω-
τέρας ἐκπαιδεύσεως ἀντιπροσωπεύων τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν
Σύλλογον, οὗ ἀπειράκις ἐξελέγει πρόεδρος. Ἀπέφυγε πάντοτε τὰς
τιμὰς καὶ διακρίσεις καὶ ἀπεποιήθη ἐπανειλημμένως παράσημα. Διε-
χειρίσθη ἑκατομμύρια καὶ ἐδίωξεν ἀποζῶν ἐκ τῆς ἐνασχέσεως τοῦ
ἱατρικοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος πρότυπον ἀρχαίης τιμιότητος καὶ ἀφι-
λοκερδείας. Εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὅσον ὀλίγοις τῶν ἑλλή-
νων ἐν δὲ τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ἐν ταῖς δού-
λαις ἐπαρχίαις διὰ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἄλλων εἰρηνικῶν μέσων
ἠπῆρξεν ἡ ἐπισημοτάτη τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος μορφή. Μέγας φι-
λόπατρις καὶ ἀνάματος ἐργάτης ἀπέκτησεν ἀναφαίρετους τίτλους
ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Ἀπέθανε τῇ 19 Φεβρουαρίου ἐν Κων-
σταντινουπόλει, δικαίως δὲ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐθρήνησε τὸν θάνατόν του.